

PETITS VIATGERS DE GRANS DISTÀNCIES

Per Andreu Rotger, Giacomo Tavecchia, Ana Sanz-Aguilar

QUAN L'OCELL MARÍ
MÉS PETIT DE LA
MEDITERRÀNIA VOLA
MILERS DE QUILÒMETRES
PER ALIMENTAR-SE

A la doble plana anterior, exemplars de noneta. Foto: Jason Moss.

A dalt, noneta. Foto: Víctor Paris.

A la dreta, col·locació d'un emisor GPS fixat a les rectrius.

Ocell de tempesta, escateret, fumarell, noneta o marineret són tan sols alguns dels noms per com es coneix l'*Hydrobates pelagicus*, una petita au marina de tan sols 28 grams de pes i uns 16 centímetres de longitud, un poc més gran que un gorrió. La subespècie mediterrània (*H. Pelagicus melitensis*) arriba cada any a principis de primavera als illots de la mar Mediterrània per reproduir-se i pon un únic ou per parella a petits illots lliures de depredadors terrestres com rates, moixos o ratolins. Amb aquestes característiques, es tracta de l'au marina més petita que visita les nostres costes, però només ho fa durant el seu període de reproducció. Els seus nius es troben en forats i enclotxes, davall pedres o fins i tot dins coves amb nombroses cavitats. L'apreciat ou el posen directament a terra i el coven durant uns 40 dies fins a la seva eclosió. El pollet serà alimentant durant 2 mesos fins que desenvolupi el seu plomatge i pugui volar i partir a viure a mar obert. Tot aquest procés, que dura

uns quatre mesos, es repeteix any rere any convertint-se quasi en una tradició, ja que la mateixa parella sempre visita el mateix illot i normalment sempre la trobem al mateix lloc on es va reproduir l'any anterior. I això ho repetirà durant lustres, ja que malgrat la seva petita mida, aquests ocells poden viure més de trenta anys.

Mentre dura la incubació de l'ou, les parelles van fent torns d'uns tres dies de durada de mitja, on un membre de la parella surt per alimentar-se mentre que l'altre es queda covant l'ou. Aquests relleus entre el mascle i la femella són coneguts com els torns d'incubació i eviten que l'ou perdi temperatura durant el procés de desenvolupament del pollet. Durant aquest període els pares es reparteixen de forma equitativa la cura de l'ou, però on s'alimenten durant tant de temps?

Fins fa ben poc, quasi no se sabia res sobre els viatges d'alimentació d'aquesta espècie, però era una pre-

gunta obligada per tal de conèixer millor l'espècie i poder així garantir la seva conservació i protecció en l'àmbit global. A Balears, l'equip de gestió de les Reserves Naturals des Vedrà, es Vedranell i els Illots de Ponent a Eivissa i el grup d'Ecologia i Demografia Animal de l'IMEDEA fan un seguiment des de l'any 2014, a les colònies de fumarell (el nom pitiusenc de l'*H. pelagicus*) a l'illa de s'Espartar. En aquesta petita illa es troba la colònia més gran de tota la Mediterrània occidental.

Aquest darrer any, el Grup d'Ecologia i Demografia Animal (GEDA) de l'Imedeia (UIB-CSIC), el grup de Zoologia Aplicada i de la Conservació de la Universitat de les Illes Balears i l'equip de les Reserves Naturals van començar a treballar per resoldre el misteri d'on van a alimentar-se els fumarells. Es va equipar amb aparells GPS alguns individus per poder fer el seguiment d'on anaven a alimentar-se quan sortien de la colònia durant el període d'incubació de l'ou. Gràcies a la miniaturització de la tecnologia GPS això va ser possible perquè els aparells pesaven menys d'un gram i permetia que aquesta petita

au marina pogués portar-los sense problema. L'aparell s'instal·lava a algunes de les plomes de la cua, de manera que si no poguessin ser recuperats, es desprendrien quan mudessin, un procés que es produeix durant aquesta època.

Això no es tractava d'una prova pilot on no sabíem si sortiria bé, ja que l'any anterior ja s'havia fet el mateix a la colònia de l'illa de Benidorm (Alacant). Per tant, el GEDA ja tenia experiència de quan vam posar els GPSs per primera vegada als escaterets (anomenats així al País Valencià) a la colònia de Benidorm i els resultats obtinguts amb els GPS van ser sorprenents. Sempre s'havia pensat que els escaterets de Benidorm anaven a menjar a la zona del delta de l'Ebre o del cap de la Nau, però vàrem descobrir que volaven molt més al sud i molt més lluny del que es creia, viatjaven fins Alborà, arribant fins i tot a prop de l'estret de Gibraltar.

Va ser llavors quan el GEDA es va proposar fer el mateix a Eivissa i resoldre el misteri d'on van els fumarells de s'Espartar a menjar. Vam col·locar els GPS a 12 fumarells diferents obtenint un total de 9 viatges complets que ens do-

La distància mitjana recorreguda durant els viatges d'alimentació fou d'uns 1.160 km, sent el viatge més curt de 772 km i el més llarg registrat pels GPSs de 1.426 km, gens malament per una petita au marina de menys de 30 grams

naven informació suficient per resoldre el misteri dels seus viatges d'alimentació.

Un cop descarregada la informació dels GPS vam veure que els fumarells eivissencs segueixen el mateix patró que els seus companys de Benidorm, ja que la majoria anaven al mar d'Alborà. La raó de fer viatges tan llargs, és perquè el mar d'Alborà és una de les zones més productives de la Mediterrània, amb fronts permanents on es concentra el zooplàncton i els petits peixos, principals preses dels fumarells.

Però també es va observar que alguns dels fumarells baixaven més al sud, fins a la costa algeriana mentre que d'altres pujaven més al nord, fins al delta de l'Ebre passant per Mallorca. Encara que els individus de la colònia de s'Espartar anaven quasi tots a Alborà com els individus de Benidorm, la variabilitat que presentaven els fumarells de s'Espartar en els seus viatges era molt més alta.

A més de resoldre el misteri dels llocs d'alimentació dels fumarells d'Eivissa, es va descobrir que la distància mitjana recorreguda durant els viatges d'alimentació era d'uns 1.160 km, sent el viatge més curt de 772 km i el més llarg registrat pels GPSs de 1.426 km. Gens malament per una petita au marina de menys de 30 grams. El fumarell que va romandre més temps fora de s'Espartar va volar durant quatre dies seguits i va recórrer uns 1.100 quilòmetres.

Malgrat la gran quantitat d'hores de vol en alta mar, tant de dia com de nit per arribar al punt d'alimentació, és fascinant veure com aquests ocells negres com el carbó no tenen cap mena de dubte de quin és el camí de tornada per tal d'arribar al seu niu, i així poder fer el relleu a la seva parella per seguir amb la incubació de l'ou. Quan tornen després d'un bon àpat i dies fora, ni es despisten ni busquen dreces, aquests petits grans viatgers van directes a la seva colònia. •

Arriba cada any a principis de primavera als illots de la mar Mediterrània per reproduir-se i pon un únic ou per parella a petits illots lliures de depredadors terrestres com rates, moixos o ratolins

A dalt, exemplar de noneta. Foto: Victor Paris

A la dreta, moviments dels exemplars monitoritzats, reproductors a l'illa de s'Espartar.

